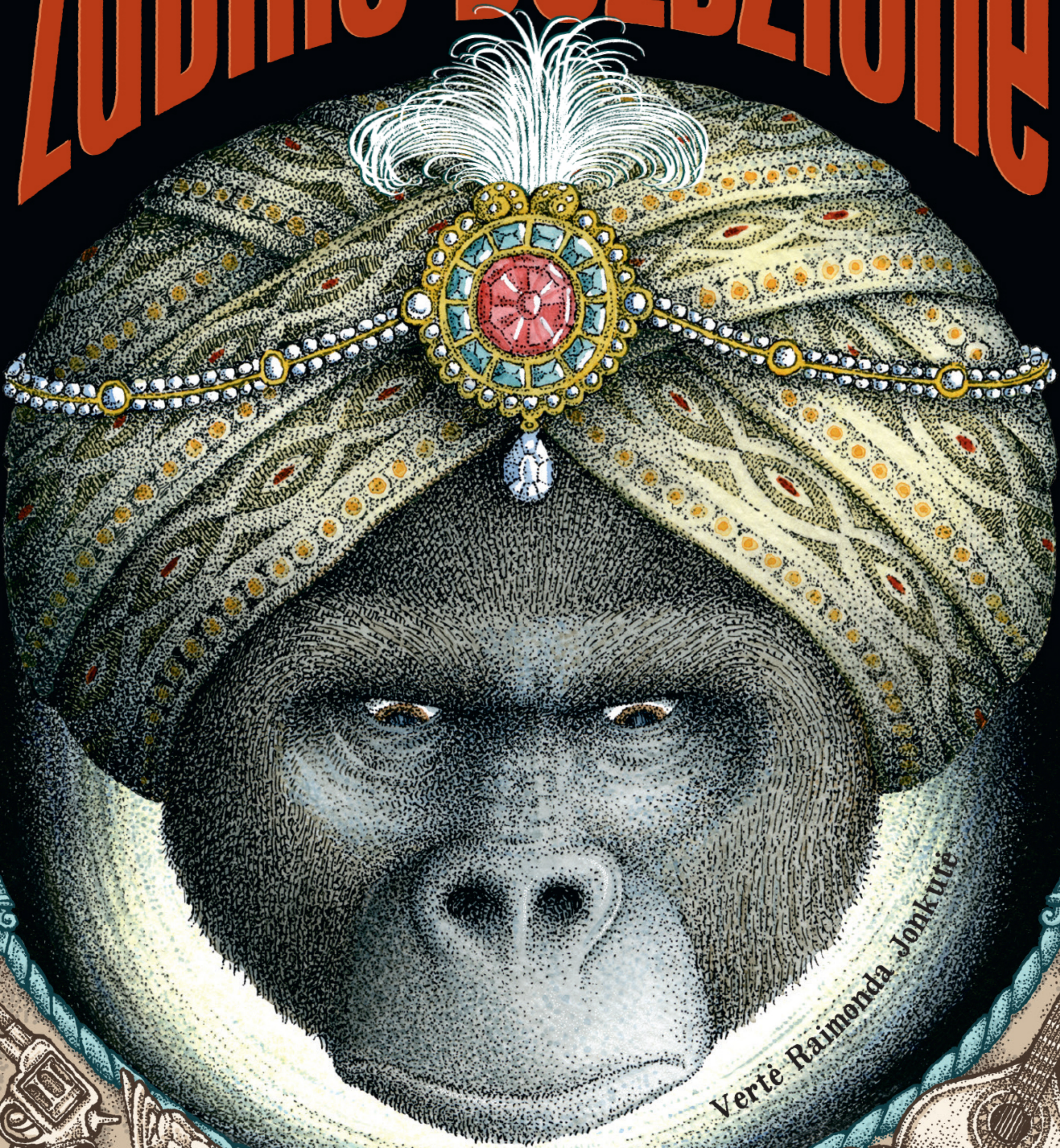

JAKOB·WEGELIUS

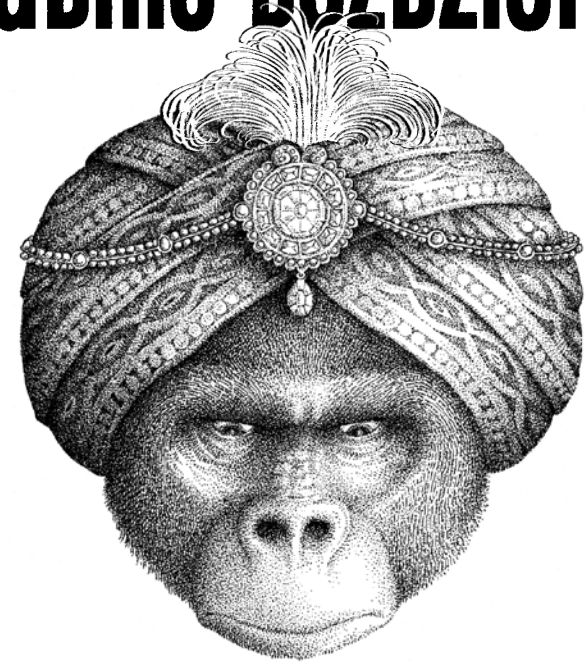
ŽUDIKO BEŽDŽIONĖ

Vertė Raimonda Jonkutė

aukso žuvys

Jakob Wegelius
ŽUDIKO BEŽDŽIONĖ

Iš švedų kalbos vertė
Raimonda Jonkutė

Vilnius, 2021

Versta iš:
Jakob Wegelius *Mördarens Apa*:
Bonnier Carlsen Bokförlag,
2014

Knygos leidimas finansuotas
pagal ES programą „Kūrybiška Europa“

Knygos vertimą ir leidybą parėmė

SWEDISH
ARTS COUNCIL

Vertėja *Raimonda Jonkutė*
Redaktorė *Ginta Šileikaitė*
Korektorė *Ne atbula ranka*
Dizainerė *Miglė Vasiliauskaitė*
Projekto komanda: *Sigita Pūkienė, Inga Migūnaitė-Kmitienė,*
Jūratė Mackevičiūtė

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės
Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų
banke (NBDB).

Ši kūrinį, esantį bibliotekose, mokslo įstaigų bibliotekose, muziejuose ar
archyvuose, draudžiama mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais
atgaminti, viešai skelbti ar padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais
tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

© Jakob Wegelius, tekstas, iliustracijos, 2014
© Raimonda Jonkutė Sandberg, vertimas iš švedų kalbos, 2021
© Leidykla „Aukso žuvis“, 2021

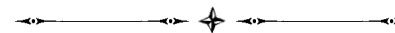
Išleista pagal sutartį su *Bonnier Rights* (Stokholmas, Švedija) ir *Banke,*
Goumen & Smirnova Literary Agency (Švedija)

ISBN 978-609-8120-73-8

T U R I N Y S

VEIKIANTIEJI ASMENYS 9 RAŠOMOJI MAŠINĖLĖ 29

I DALIS

1 SKYRIUS. Aš, šefas ir „Hadsono karalienė“	37
2 SKYRIUS. Moro	42
3 SKYRIUS. Ažyris	46
4 SKYRIUS. Ginklų krovinyos	52
5 SKYRIUS. Liūdnas vaizdas	57
6 SKYRIUS. Naktinė drama	62
7 SKYRIUS. Žudiko beždžionė	69
8 SKYRIUS. Daina	74
9 SKYRIUS. Moteris lange	84
10 SKYRIUS. Namas prie bevardžio parko	91
11 SKYRIUS. Inspektorius	97
12 SKYRIUS. Sinjoras Fidardo	101
13 SKYRIUS. Bloga nuojauta	106
14 SKYRIUS. Dienos ir naktys	109
15 SKYRIUS. Raudona armonika	116
16 SKYRIUS. Vargonai mirusiesiems	121
17 SKYRIUS. Vilkolakis San Tomė gatvėje	129
18 SKYRIUS. Dovana	136
19 SKYRIUS. Elizos Gomeš kapas	143
20 SKYRIUS. Vakarai „Tamarinde“	150
21 SKYRIUS. Kalva už kalėjimo	154
22 SKYRIUS. Linkėjimai iš anapus	160
23 SKYRIUS. Tolinieji Rytai	167

24 SKYRIUS. Fantastiškasis Forcinis	175
25 SKYRIUS. Bužiju švyturys	184
26 SKYRIUS. Vikontas	187
27 SKYRIUS. Purpuras	193
28 SKYRIUS. Vyskupo sąlyga	198
29 SKYRIUS. Kočis	203
30 SKYRIUS. „Limeriko daina“	210

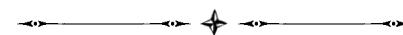
II DALIS

31 SKYRIUS. Įranta peilio ašmenyse	219
32 SKYRIUS. Audros vėjai iš Sacharos	229
33 SKYRIUS. <i>Rue des Soeurs</i>	234
34 SKYRIUS. Retas gyvūnas	241
35 SKYRIUS. Laivo „Minskas“ žūtis	250
36 SKYRIUS. Bombėjus	258
37 SKYRIUS. „Malabaro žvaigždė“	267
38 SKYRIUS. Karačis	274
39 SKYRIUS. Džodpuro stoties sargas	280
40 SKYRIUS. Maharadžos kliūtys	289
41 SKYRIUS. Audiencija Durbaro salėje	296
42 SKYRIUS. Ištikimybės pažadas	301
43 SKYRIUS. Hofmaršalas	308
44 SKYRIUS. Šnipas užverbuotas	314
45 SKYRIUS. Madži Sahiba	320
46 SKYRIUS. Šachas ir matas	328
47 SKYRIUS. Skraidantis maharadža	334
48 SKYRIUS. Priverstiniai nusileidimai ir šampanas	341
49 SKYRIUS. Išdavikiškas planas	348
50 SKYRIUS. Sabotažas	353
51 SKYRIUS. <i>Saudade</i>	359
52 SKYRIUS. Netikėtas kvietimas	366
53 SKYRIUS. Septyni šimtai Bahreino perlų	374

54 SKYRIUS. Džiaugsmo ašaros ir lengvi užkandžiai	379
55 SKYRIUS. Jo didenybės laivas „Rana“	385
56 SKYRIUS. Aiša	391
57 SKYRIUS. Matančeris	398
58 SKYRIUS. Naktis Džiū Taune	404
59 SKYRIUS. Nusivylimai	407
60 SKYRIUS. Viskas pastatyta ant kortos	416
61 SKYRIUS. Turbanų mainai	423

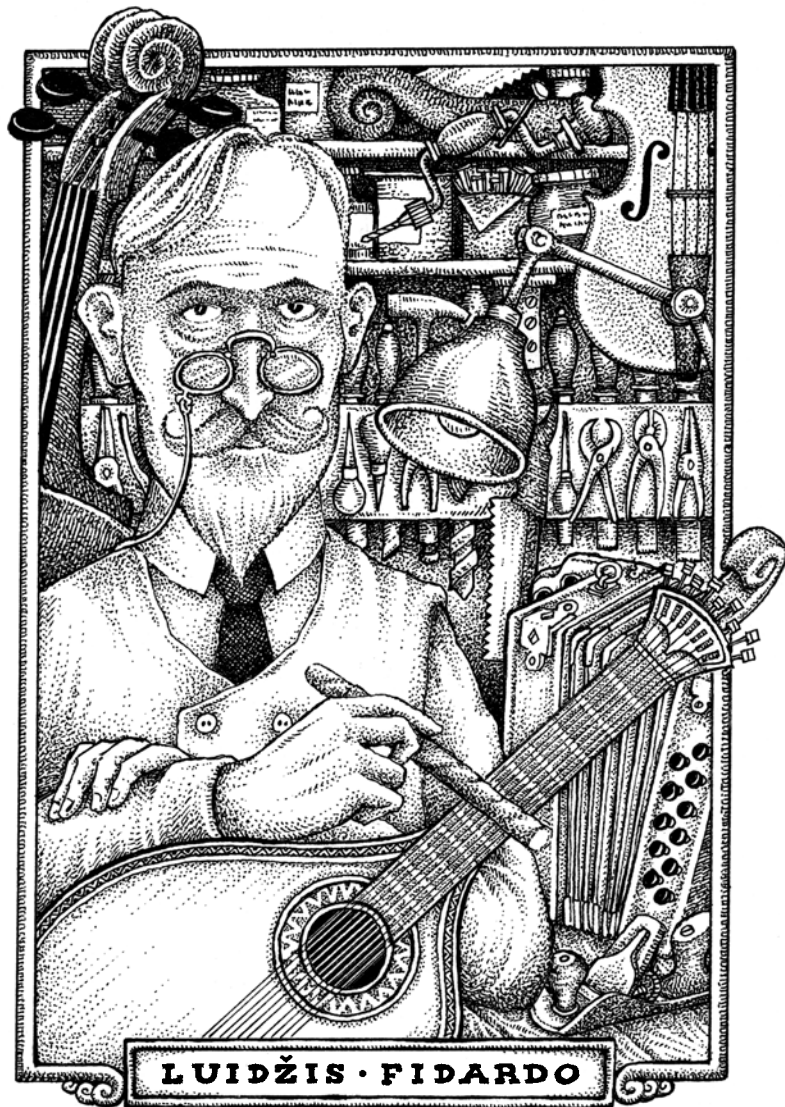
III DALIS

62 SKYRIUS. Pasimatome ir vėl	433
63 SKYRIUS. Laukimas	439
64 SKYRIUS. Pažįstama rašysena	443
65 SKYRIUS. Telefonas	448
66 SKYRIUS. Pacientas	455
67 SKYRIUS. Nerimas	461
68 SKYRIUS. Ketvirtojo maršruto tramvajus į Estrelą	470
69 SKYRIUS. Šūvis	475
70 SKYRIUS. Pėdsakai	481
71 SKYRIUS. Inspektorius Umbelinu ir tiesa	487
72 SKYRIUS. Dėdulė Alvešas	492
73 SKYRIUS. <i>Red sails in the morning</i>	501
74 SKYRIUS. Geležiniai vartai	506
75 SKYRIUS. Didysis skandalas	511
76 SKYRIUS. Mirusiojo laiškas	517
77 SKYRIUS. Šermenys	535
78 SKYRIUS. Paskutinė vakarienė laive	539
79 SKYRIUS. Dinamitas!	545

VEIKIANTIEJI
ASMENYS

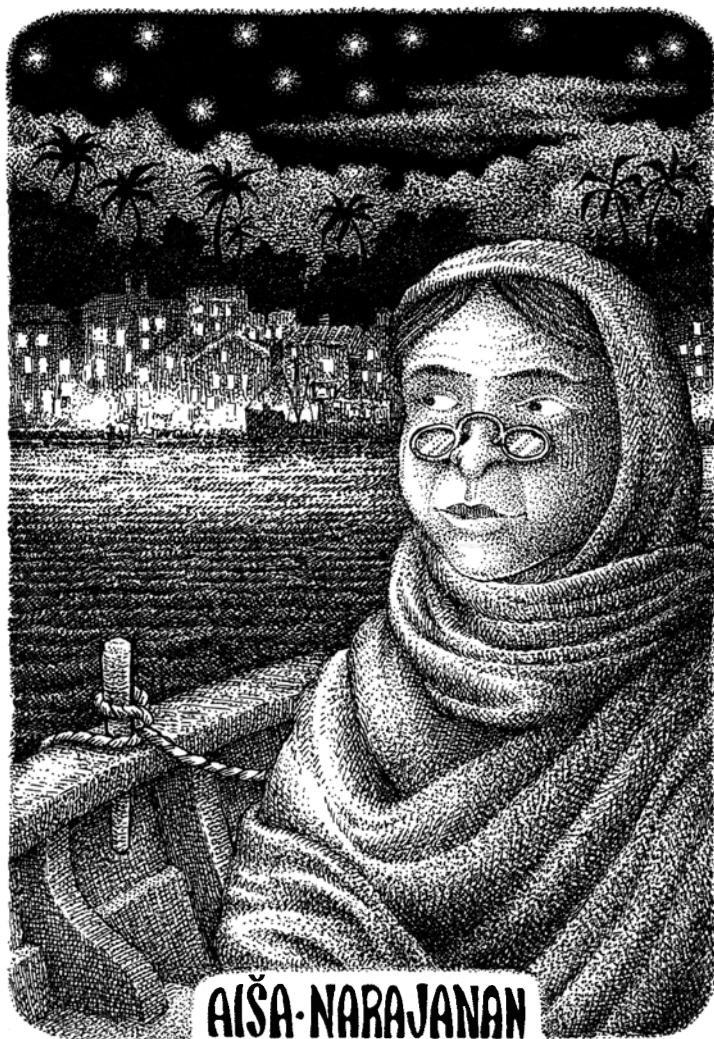
ELIZA GOMES

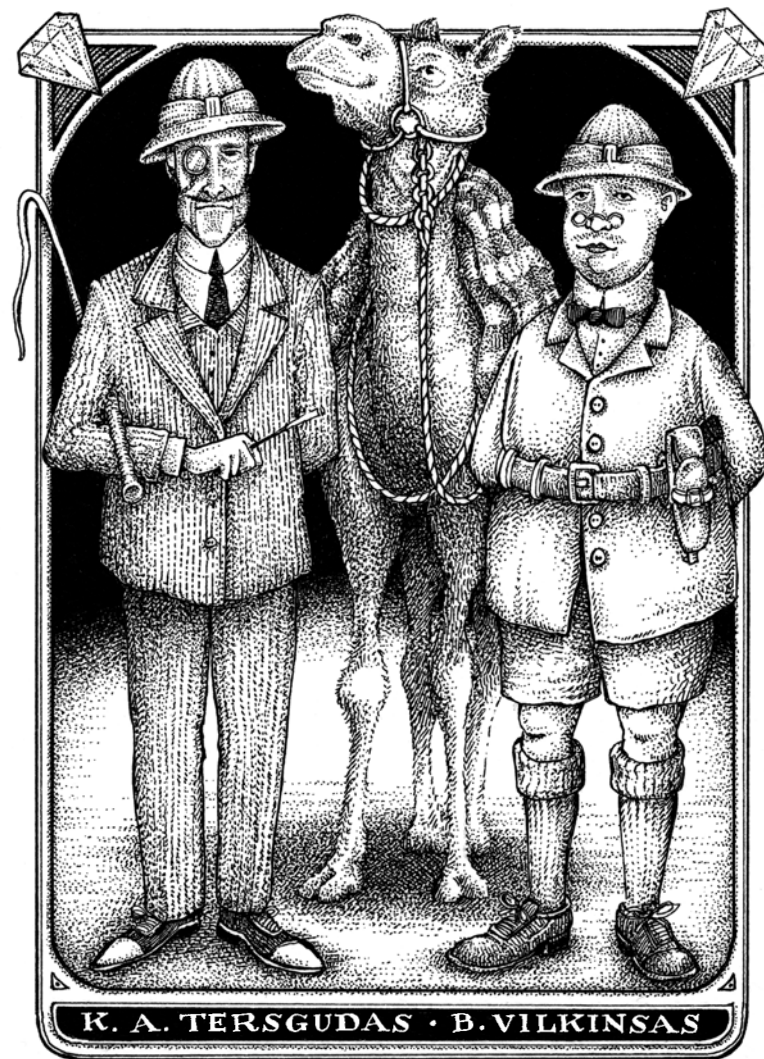
ALFONSAS MORO

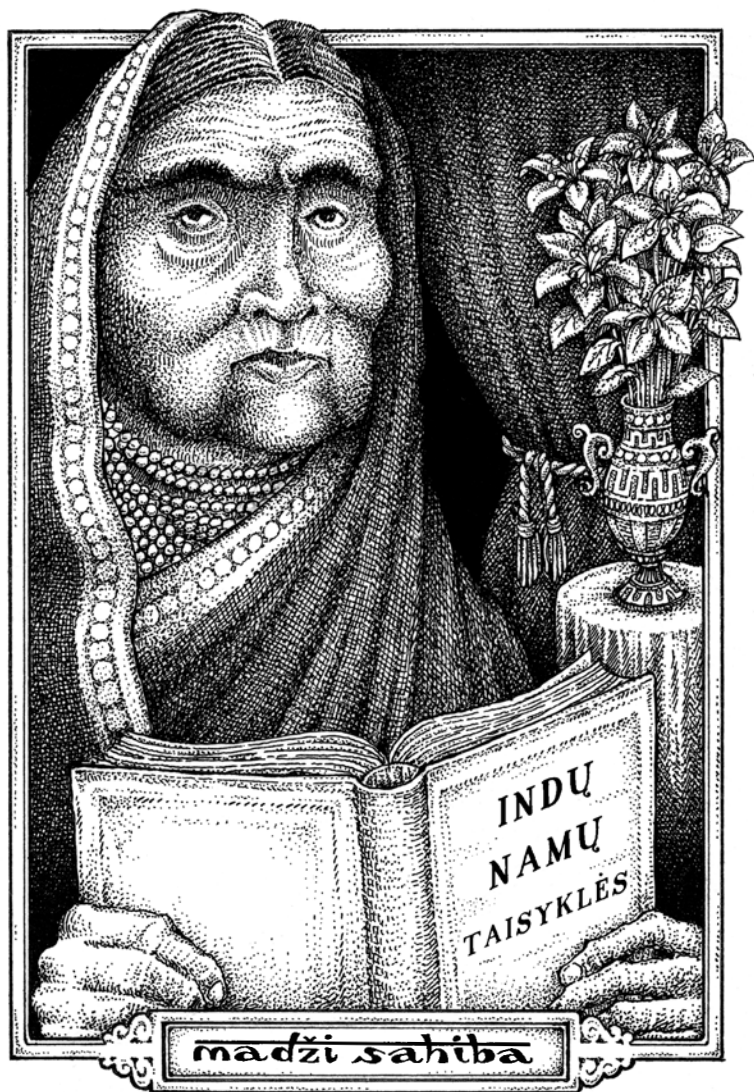

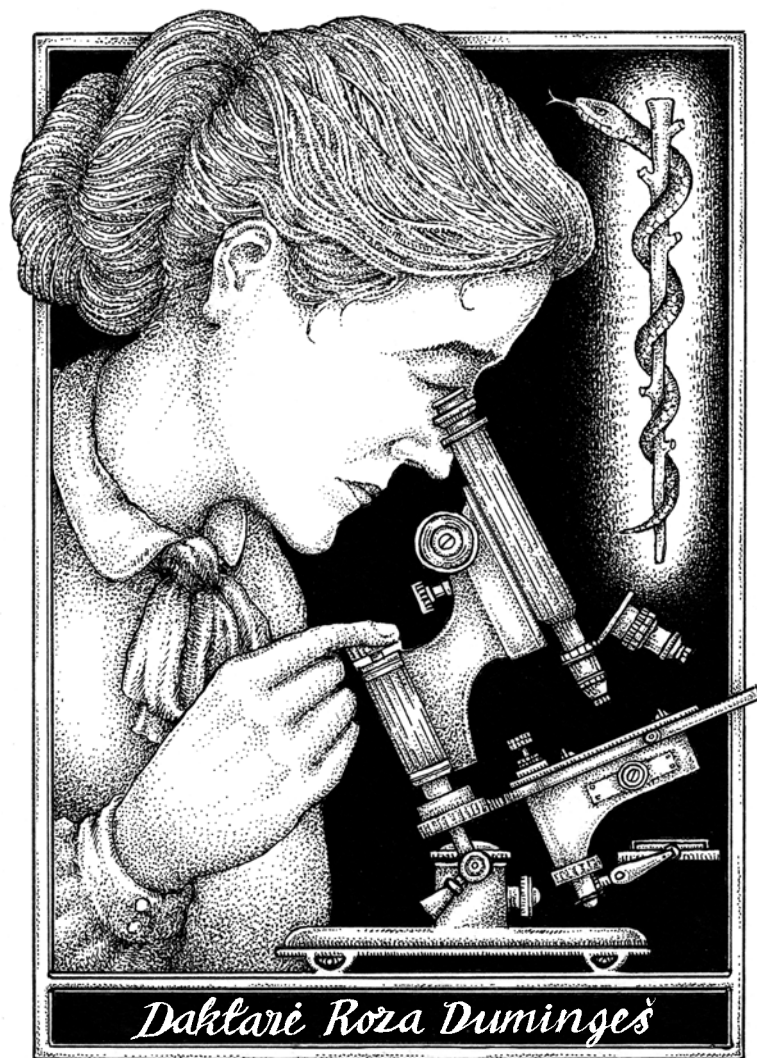
AIŠA-NARAJANAN

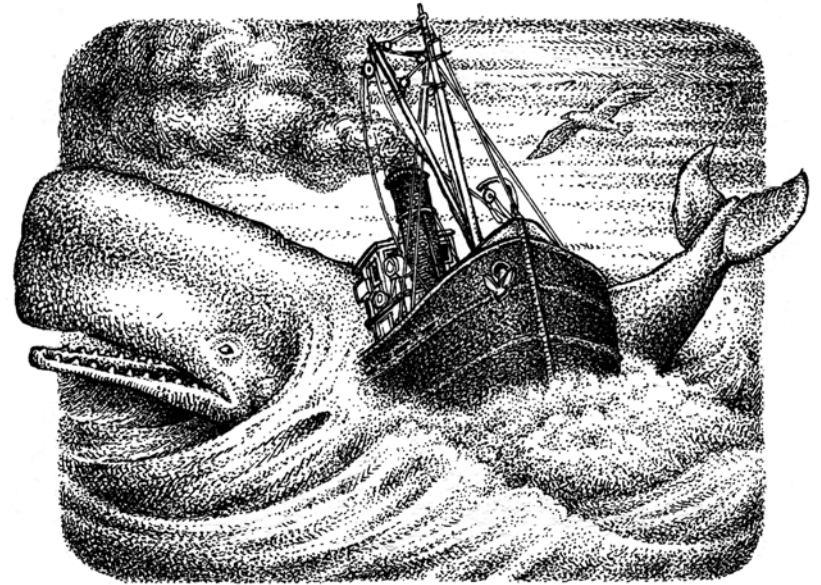

K. A. TERSGUDAS · B. VILKINSAS

1 SKYRIUS

Aš, Šefas ir „Hadsono karalienė“

Jums, kurie manęs nepažįstate, visų pirma turiu pasisakyti, kad nesu žmogus. Aš – žmogbeždžionė. Iš mokslininkų sužinojau, kad mane priskiria rūšiai, vadinamai *Gorilla graueri*. Daugiausia mano gentainių gyvena Afrikoje, giliai džiunglėse, apaugusiose Kongo upės krantus. Greičiausiai ir aš pati esu iš ten kilusi.

Kaip pakliuvau pas žmones, nežinau. Galimas daiktas, niekada ir nesužinosiu. Turbūt buvau labai maža, kai tai atsitiko. Gal medžiotojai, o gal čiabuviai mane pagavo, o paskui pardavė. Mano pirmas prisiminimas – sėdžiu ant

šaltų akmeninių grindų, prirakinta grandine už kaklo. Tai galėjo būti Stambulo mieste, bet nesu tikra.

Nuo to laiko gyvenu žmonių pasaulyje. Išmokau suprasti jūsų, žmonių, galvoseną ir kalbą. Išmokau skaityti ir rašyti. Išmokau vogti ir sukčiauti. Išmokau, kas yra godumas. Ir kas – žiaurumas. Priklausiau daugybei šeiminkų, iš kurių veik visus norėčiau pamiršti. Nežinau, kuris iš jų mane pavadino šiuo vardu ir kodėl.

Šiaip ar taip, mano vardas – Salė Džouns.

Daug kas galvoja, kad dabar mano šeiminkas yra Šefas, tačiau Šefas ne iš tų, kurie trokšta būti savininkais. Mudu su juo kompanjonai. Ir draugai.

Tikrasis Šefo vardas yra Henris Koskela.

Pirmą kartą mudu susidūrėme prieš daugelį metų, kai plaukiau zuikiu kroviniame garlaivyje „Otago“. Įgula mane aptiko, o kapitonas įsakė išmesti į jūrą. Tada įsikišo laivo vyriausiasis mašinistas ir išgelbėjo mane. Tai ir buvo Šefas.

Po poros metų netikėtai ir vėl susitikome. Šįkart Singapūro uosto kvartaluose. Sunkiai sirgdama stovėjau prirakinta šalia pigaus baro. Atpažinęs Šefas nupirko mane iš baro savininko. Paskui parsivedė į laivą, kuriame tuomet dirbo, pamaitino, davė vaistų. Taip jis antrą kartą išgelbėjo man gyvybę.

Kai pamažu pasveikau, man leido padėti Šefui ir šiaip

atlikti visokius smulkius darbelius mašinų skyriuje. Darbas man buvo prie širdies, o Šefo dėka jį gerai išmokau. Visko, ką žinau apie jūrininkystę ir laivų variklius, mane išmokė jis.

Nuo to laiko mudu laikomės draugėj. Šefas ir aš. Iš Pietryčių Azijos pamažu nusigavome iki Amerikos. Niujorke įsitaisėme nuosavą krovinią laivelį „Hadsono karalienė“ ir su juo paskui plaukiojome Amerikos, Afrikos ir Europos pakrantėmis. Buvome patys sau šeiminkai ir užsidirbdavome pakankamai, kad galėtume išlaikyti laivą.

Tai buvo geras gyvenimas. Geresnio ir nesugalvosi.

Tikiuosi, kad jis ir vėl sugrįš.

Jau beveik ketveri metai, kai viskas pasikeitė. Kai prasi-dėjo mano ir Šefo nelaimės. Visą tą vasarą buriavome po Britanijos farvaterius. Atėjus rudeniui nutarėme traukti į šiltesnius vandenius, kad nereikėtų kęsti žiemos audrų Šiaurės jūroje. Londone gavome konservų krovinį, kurį reikėjo nugabenti į Azorus, salyną Atlanto vidury.

Pradžioje kelionė sekėsi gerai. Oras pasitaikė gražus, pūtė švelnūs vėjai. Tik staiga vieną ankstyvą rytą sėkmė nuo mūsų nusisuko. Mes susidūrėme su banginiu. Banginiui nieko blogo nenutiko, bet „Hadsono karalienė“ taip nukentėjo, kad net šturvalas sulinko. Kol mudu stengėmės pašalinti gedimą, oras staiga pasikeitė ir įsisiautėjo audra. „Hadsono karalienė“ dreifavo kaip popierinis

laivelis. Be audros inkaro būtume prapuolę. Tik apimus vėjui pavyko paleisti avarinį valdymą. Nusistatėme kursą į Portugalijos sausumą, Lisaboną pasirinkę avariniu uostu.

Iškrovus krovinį, „Hadsono karalienę“ teko nustumti į sausąjį doką taisyti šturvalo. Remontas truko dvi savaites ir atsiėjo mums visas santaupas. Šefas varstė visų uosto laivybos bendrovių duris, stengdamasis sumedžioti „Hadsono karalienei“ naują krovinį, tačiau nieko nelaimėjo. Tikėdamiesi geresnių laikų, palei krantines jau ir taip sūpavosi guotai smulkių krovinių laivų tuščiais triumais.

Slinko savaitės. Užstrigti sausumoje šiaip jau menka pramoga, nebent užstrigtum tokiam uoste kaip Lisabona. Šeštadieniais mudu važinėdavome po miestą tramvajumi. Tokių dailių tramvajų kaip Lisabonoje nerasi visame pasaulyje, net pačiame San Fransiske!

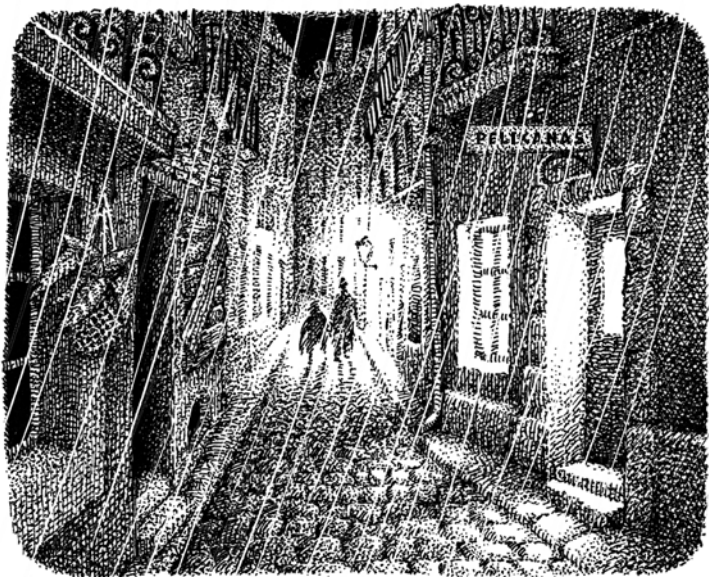
Mūsų vieta krantinėje buvo ties Alfamos kvartalu. Alfama – neturtingas rajonas, dienomis miegūstas, o naktimis knibždantis pavoju. Žmonių ten gyvena visokio plauko. Niekas nė nemirkтели, išvydęs Siamo dvynius, San Pedro gatvėje pardavinėjančius batų raištelius. Arba susidūręs su Velnio šokėjais iš Pipirų Kranto, besiburiančiais tamsiose tarpupartėse, dylančioje mėnesienoje. Alfamoje niekas nesistebi net išvydęs gorilą su darbiniu kombinezonu. Ir tai gerai.

Vakarais dažniausiai sukdavome į užėigą, kuri vadinasi

„Pelikano“. Kuris tik jūrininkas beaplankytų Lisaboną, būtinai užėina čionai. Užėiga yra Salvodoro gatvėje, ankštame niauriame skersgatvyje, kurį retai pasiekia saulės spinduliai. Jo savininkas – senjoras Baptista. Anksčiau jis dirbo virėju laivybos bendrovės „Transbrazil“ laivuose, todėl visus besisvečiuojančius jūrininkus prieš valgį visada pavaišina stiklu *aguardente*. *Aguardente* – tai kažkokia degtinė. Man jis visada patiekia stiklinę pieno.

Vakarai „Pelikane“ kelia daug gerų prisiminimų. Tačiau kelia ir vieną blogą.

Tai todėl, kad „Pelikane“ mudu susipažinome su Alfonso Moro.

2 SKYRIUS

Moro

Tą vakarą mudu su Šefu iki vėlumos darbavomės „Hadsono karalienės“ mašinų skyriuje. Prisimenu, kad lipant į krantą vakarieniauti lijo. Ant šlapio krantinės grindinio atsispindėjo dujinių uosto žibintų šviesa. Nutekamaisiais siaurų Alfamos skersgatvių grioviais ir kanalizacijos šuliniiais gurgėjo paplavų vanduo.

„Pelikane“ buvo šilta ir prirūkyta. Prie apvalių kavinės stalelių grūdosi nuolatiniai lankytojai. Kai kurie sveikinosi su mumis linkteldami ar pamojuodami. Tai buvo jūreiviai ir padieniai uosto darbininkai, gatvės merginos

įdubusiomis akimis ir nemigos iškamuoti muzikantai. Stambi, juodai apsivilkusi moteris vardu Roza dainavo fado romansą apie nelaimingą meilę. Fado dainos labai paplitusios skurdžiuose Lisabonos kvartaluose.

Vienas baro svečias man buvo nematytas. Jis vienišas sėdėjo už staliuko prie pat durų. Mudviem žengiant į vidų, jis pakėlė akis nuo savo kavos puodelio. Neapsakomai išblyškusiame siaurame veide iš po skrybėlės žibėjo juodos akys. Kol senjoras Baptista mudu su Šefu vedė prie laisvo staliuko tolimiausiame patalpos kampe, jaučiau, kad nepažįstamasis seka mudu žvilgsniu.

Senjoro Baptistos žmona, senjora Marija, atnešė mudviem po dubenėlį pomidorų sriubos su duona. Buvome tik pradėję valgyti, kai vienišasis vyriškis prie durų pakilo ir prisiartino prie mūsų staliuko. Man dingtelėjo, kad, matyt, laukė mūsų.

– Mano pavardė Moro, – tarė jis pusbalsiu. – Sako, jūs turite laivą. Ir kad jums reikia darbo.

Šefas pirma nustebo, paskui apsidžiaugė.

– Kaip pirštu į akį, – atsiliepė jis. – Prisėskite!

Žmogus, pasivadinęs Moro, baugščiai žvilgtelėjo sau per petį ir atsėdo.

– Kalba eina apie kelias dėžes, – prakalbo jis taip tyliai, kad Šefui teko pasilenkti arčiau, kad girdėtų. – Jas reikia paimti iš Ažyrio. Tai nedidelis uostas prie Zezerės upės... Turiu su savimi žemėlapi...

Iš vidinės kišenės Moro išsitraukė sulankstytą žemėlapi

ir ištiesė ant stalo. Šefas atidžiai jį išžvalgė. Supratau, kad jį domina upės gylis.

– Pastarąsias savaites gausiai lijo, – tęsė Moro. – Upėse vandens lygis aukštas. Neverta nerimauti, kad užplauksit ant seklumos.

– Priklausys nuo to, ar sunkiai būsime pasikrovę, tiesa? – atšovė Šefas. – Apie kokį skaičių dėžių kalbame? Ir kas jų viduje?

– *Azulejos*, – atsakė Moro, – kitaip tariant, kokliai. Dėžių šešios. Kiekviena sveria po tris šimtus kilogramų.

Šefas regimai nustebo.

– Ir viskas? Tai kodėl neparsigabenate dėžių į Lisaboną arkliu ir vežimu?

– Tai be galo vertingi ir trapūs kokliai, – skubiai paaiškino Moro, tarsi laukęs klausimo. – Keliai prasti. Nesinori, kad kokliai sutrupėtų nuo kratymo. Tai kaip, imsitės?

– Priklausys, be abejo, nuo užmokesčio, – išsišiepė Šefas.

Moro išsitraukė voką ir padavė Šefui. Šis atidarė jį, nykščiu pervertė jame gulinčius banknotus. Iš Šefo minos mačiau, kad pinigų daugiau, nei jis tikėjosi.

– Dėžes reikia iškrauti čia, Lisabonoje, prie Kaiš du Sudrė, – pridūrė Moro. – Jei susisuksite per keturias paras, gausite dar antra tiek.

Šefas nušvito.

– Sandėris sudarytas, – tarė jis tiesdamas ranką.

Moro paskubomis ją spustelėjo ir atsistojo. Netaręs

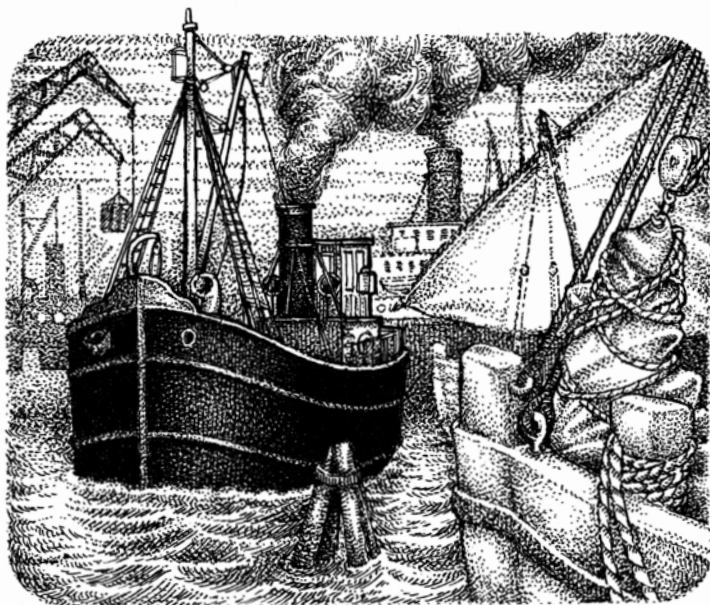
daugiau nė žodžio jis prasiskynė kelią tarp stalų ir žengęs pro duris pranyko naktyje.

Po poros valandų mudu su Šefu pėsčiavome atgal į uoste laukiančią „Hadsono karalienę“. Lietus buvo liovęsis, ūkanotas mėnuo žvilgčiojo iš po debesų skivytų, traukiančių dangumi. Šefas buvo pakiliai nusiteikęs. „Pelikane“ jis net visus pavaišino, norėdamas atšvęsti, kad pagaliau gavome darbo. Ir ne bet kokio, o gerai apmokamo.

– Mus vėl lydi sėkmė! – prašneko, kai pasiekėme krančinę. – Už šiuos pinigus galėsime apsirūpinti tiek anglių, kad užteks iki pat Viduržemio jūros! O ten visada pilna krovinių tokiems prekiniams laivams kaip „Hadsono karalienė“!

Aš irgi troškau pajusti džiaugsmą, bet kažkas trukdė. Žmogus pavarde Moro paliko man slogų įspūdį. Galbūt dėl savo žvilgsnio. Šis blizgėjo kažkaip karštligišškai. Be to, jo kvapas išdavė man, kad jis bijo.

3 SKYRIUS Ažyris

Kitą rytą atsikėliau prieš auštant ir ėmiausi kurti garo katilą. Po pusryčių garo lygis pasiekė maksimumą, ir „Hadsono karalienė“ pasiruošė kelti bures. Mes atsišvartavome nuo savo vietos krantinėje ir pasukome į Težo upę. Kursas plačiu aukštupiu vedė į šiaurės rytus.

Buvo nuostabi rudens diena. Švietė saulė, vairinėje Šefas visa gerkle plėšė dainą. Leidžsis į kelią po daugelio dienų uoste jis visada dainuoja tą pačią:

*Sudieu, žiauri mergiote,
Gudbai, atia, adjū.
Tavęs aš laukiau kaip mazgotė,
Bet jau gana, aš išplaukiu.*

*Pakėlė laivas burę
Ir Marselin neš mane,
Bet juk tau nerūpi –
Mano meilė jau dugne.*

Pirmoji kelionės diena buvo sėkminga. Težas labai judri upė. Sutikome visą virtinę garlaiviukų su mojuojančiais keleiviais ir plačių burinių plaustų, gabenančių vyną, daržoves ir vaisius.

Prietemoje pasiekėme Konstensiją, miestelį ant aukšto kyšulio su kalkėmis balintais namais. Ten apsistojome nakčiai. Anksti kitą rytą kelionė tęsėsi Zezerės, Težo intako, aukštupiu. Srovė buvo stipresnė, Šefui teko nesnausti, kad rastų farvaterį tarp smėlio sąnašų ir atabrado. Kitų laivų nebesutikome, pakrantėse beveik nematėme nė namų ar sodybų.

Vėlyvą popietę priplaukėme nedidelį krioklį. Ten mums ir reikėjo. Pietiniame krante stūksojo akmeninis molas ir vienišas namas. Pasak žemėlapiu, kurį mums davė Moro, tai ir buvo Ažyris.

Priešaky křištoliniame vandenyje iš smėlėto upės dugno kyšojo kelios aštrios uolos. Aš pirmagalyje sekiau

farvaterį, o Šefas tuo tarpu atsargiai suko laivą prie molo.

Prisišvartavę išlipome į krantą ir ėmėme dairytis. Vie- nišasis namas pasirodė esąs apleistas. Langų stiklai išby- rėję, užpakalinėje pusėje didelis stogo gabalas įgriuvęs. Siauras keliukas tarp medžių vedė į mišką. Tarp provėžu žėlė šabakštynai ir paparčiai. Visi ženklai rodė, kad čia jau seniai niekas nesilanko.

Dėžių su kokliais nebuvo anei kvapo.

– Kaip manai? – pešiodamas sau plaukus, paklausė Še- fas. – Ar mus apgavo?

Aš gūžtelėjau pečiais. Iš visko sprendžiant, taip. Antra vertus, žmogus pavarde Moro iš anksto mums paklojo didžiulę sumą. Be galo keista istorija. Ir dar ta vietovė, apleista ir tokia neįauki.

Sulipome atgal į „Hadsono karalienę“. Šefas pagamino kambuze vakarienę, aš tuo tarpu prieš naktį apėjau ma- šinų skyrių. Apsigręžti ir pasroviui buriuoti atgal siaura vaga tamsos apgaubty būtų per daug pavojinga.

Valgėme kaip visada kajutkompanijoje. Po to išsitrau- kėme kortas. Kol lošėme partiją ramso, Šefas surūkė ci- garą. Aš laimėjau, tad Šefui teko plauti indus.

Vakaras slinko ramus ir gražus. Saulė ritosi iš lėto, prie- blandoje virš upės mašalai šoko vakaro šokį. Prisišūsi hamaką tarp stiebo ir vanto, gulomis stebėjau kregždės, besivaikančias aukštai padangėje. Šefas sėdėjo ant denio ir durstė naujus švartavimosi lynus gelbėjimo valčiai. Kai šviesa nusilpo, metęs darbą, irgi atsinešė savo hamaką.

Vandens krioklio šniokštimas migdė. Prieš sumerkda- ma akis girdėjau, kaip Šefas jau knarkia savo gulte.

Nežinau, kuri galėjo būti valanda, kai pabudau. Juodame danguje žaižaravo žvaigždės. Tik po keleto akimirku su- pratau, kas mane pažadino.

Tai buvo garsas. Kažkoks girgždėjimas. Jis sklido iš miš- ko anapus apleisto namo. Netrukus toli tarp medžių pa- stebėjau blykčiojančią švieselę.

Išsliuogiau iš hamako ir nutykinau prie Šefo migio. Jis krūptelėjęs pabudo, kai nesmarkiai papurčiau už peties. Jūrininkai laive retai įminga ypač giliai.

Aš parodžiau į mišką, jis pažvelgė tenai. Šviesa tarp me- džių švietė ryškiau, galėjai numanyti, kad ją skleidžia lin- guojantis žibintas.

Vos po minutės pro namą į duobėtą žvyruotą aikštelę priešais molą išriedėjo arklio traukiamas vežimas. Ant pasostės sėdėjo trys vyrai, dar vienas žmogus pasirodė raitas. Visi keturi apsirengę valstietiškais drabužiais, nu- dėvėtais švarkais, avikailio liemenėmis ir skrybėlėmis nu- lėpusiais kraštais.

Jojikas nusėdo nuo arklio, pasiražė ir prisiartino prie molo. Jis turėjo trumpą juodą barzdelę, kuri mėnulio šviesoje, rodės, mainosi sidabrinėmis gijomis. Šefas per- lipo per planšyrą ir nusileido į krantinę jo pasitikti.

– Garbė Aukščiausiam! – tarė vyriškis su barzdele,

griausmingai nusijuokdamas. – Jūs pasiekėte kelionės tikslą! Turbūt pats šventas Mykolas jus sergėjo. Aš pats – Monfortė. Galite mane vadinti Papa Monforte. Taip į mane kreipiasi draugai!

Vyriškis ištiesė milžinišką leteną, jie pakratė rankas.

– Mano vyrai skubinasi grįžti į savo kaimą, – pasakė Papa Monfortė. – Būtų gerai, jei galėtume sukilnoti krovinį negaišdami. Ar nieko prieš?

Trijulė nuo pasostės jau buvo nusiropštusi žemėn ir pradėjusi laisvinti medinių skrynių mazgus.

– Na, kaip... Manau, galima... – žiojosi Šefas.

– Puiku! – nusijuokė Papa Monfortė ir draugiškai patapšnojo Šefui per petį. – Tad nedelskime!

Šefas grįžo į laivą. Mudu įžiebėme porą žibalinių lempų ir vienas kitam padėdami atidarėme triumfo liukus bei paruošėme gervę. Šefas dirbo tylėdamas, sučiaupęs lūpas. Atrodė susimąstęs.

– Man tai nepatinka, – sušnibždėjo jis, kai pasirengėm sukti krautuvo strėlę. – Kas krauna koklius vidury nakties? Ir vidury tyrų?

Linktelėjau norėdama parodyti, kad pritariu. Visa tai kėlė blogą nuojautą.

Papa Monfortė ir trys jo parankiniai laukė prie vežimo. Žibinto šviesoje mačiau, kad jie stebi Šefą atšiauriomis, budriomis akimis. Toks žvilgsnis primena kareivių ar plėšikų, o ne žemdirbių.

Šefas pasikasė smakrą, kaip paprastai daro stengdama-

sis apsispręsti. Paskui čiupo žibintą ir žengė į sausumą. Aš ištiesiau ranką norėdama jį sulaikyti, bet buvo jau per vėlu.

– Viskas parengta? – išgirdau Papa Monfortės balsą.

– Viskas parengta, – patvirtino Šefas. – Tik iš pradžių norėčiau užmesti akį į krovinį.

Papa Monfortės veidas glūdėjo šešėlyje. Jis vėl nusijuokė. Griausmingai kaip ir pirma, bet nebe taip širdingai.

– O kam?

– Noriu pažiūrėti, kas viduje.

– Juk žinote, gerasis žmogau. Dėžėse sukrauti *azulejos*.

Iš Šefo nugaros mačiau, kad jis įsitempęs.

– Kokliai – trapus daiktas, – tarė jis. – Turiu įsitikinti, kad nesudužę. Antraip atvykęs į vietą rizikuoju būti apkaltintas, kam sugadinau prekę.

– Garantuoju, kad viskas yra kaip turi būti, – tarė Papa Monfortė. Jo balsas buvo duslus, bet griežtas. – Pradedam krauti.

Šefas pastatė žibintą ant žemės ir susikišo rankas į kelnų kišenes.

– Ne, – tarė jis. – Nepradedam. Ir nepradėsime, kol neįsitikinsiu, ką plukdau savo laivo triumuose.

Trumpą akimirką Papa Monfortė ir Šefas tylėdami žvelgė vienas į kitą. Paskui Papa Monfortė atsiduso ir iškėlė ranką davė ženklą.

Kitą akimirką jo trys bendrai iš už kelnų diržų išsitraukė revolverius.

4 SKYRIUS

Ginklų kroviny

Mes krovėme, priremti ginklo. Šefas buvo toks įsiutęs, kad net rankos drebėjo, kol atkabinę dėžes talpinome jas triume. Mano rankos irgi drebėjo, bet iš baimės. Aš mirtinai bijojau, kad Šefas pradės kivrčytis su banditais arba padarys ką nors šiaip kvailo, taip pakišdamas jiems dingstį šauti.

Tuo tarpu Papa Monfortė ir vienas jo parankinis užlipo į vairinę ir, užsidedę žibalinę lempą virš šturmano stalo, sukisė galvas. Spėjau, nagrinėja upės žemėlapi.

Kadangi liukai buvo praviri, girdėjau, kaip jie tariasi.

Papa Monfortė norėjo atsisvartuoti nedelsiant, tačiau parankinis manė, kad bus protingiau palaukti aušros. Galop Papa Monfortė tarė:

– Aš labiau nerimauju dėl respublikos gvardiečių nei dėl kažkokių smėlio sąnašų upėje. Teks keliauti naktį. Todėl nešdinamės iš čia kuo greičiau.

Šefui buvo įsakyta pasiruošti kelti inkarą. Jis atsisakė.

– Tokiu atveju, – ramiai tarė Papa Monfortė Šefui, – jūs man čia nebereikalingas, mano drauge. Keliaukite, sveikas, į sausumą, o laivą aš pats nuplukdysiu į žemupį. Beždžionę, tiesa, pasiimsiu su savimi. Ji juk prižiūri mašinas, tiesa? Jei užplauksim ant seklumos, kaltę suversiu jai. Ir tada jai galas.

Šefas ir Papa Monfortė įsisiurbė vienas į kitą akimis. Paskui Šefas užlipo į vairinę. Žvilgsnis pajuodęs iš pykčio. Geruoju tai baigtis negalėjo. Tiek net aš supratau.

Vienas iš banditų nusekė man iš paskos į mašinų skyrių prižiūrėti, kad katilas būtų pakūrentas. Neslėpdamas nuostabos jis spoksojo į mane, kol sėmiau šviežias anglis ir žėriau pro ugniakuro angą.

– Tu tai matai, kokios keistos beždžionės besama, – murmėjo jis, sukiodamas pistoletą aplink pirštą, – kokių tik monų bemokanti.

Aš nesiklausiau. Kad suvaldyčiau baimę, teko iš visų jėgų sutelkti dėmesį į tai, ką privalėjau padaryti. Taip apėjau savo įprastą ratą su tepaline. Vos baigiau, dzingtelėjo mašinų skyriaus telegrafas. Šefas įsakė: „Iš lėto pirmyn.“

Aš nuleidau garą. Stūmoklių strypai ir švaistikliai pasileido į darbą. „Hadsono karalienė“ atsiplėšė nuo molo. Prisiminiau aštrius uolas upės dugne, ir kiekvienas mano kūno raumenėlis pasirengė smūgiui į dugną.

Manevruojant laivą pasroviui, reikalingas greitis. Antraip laivas tik dreifuos kaip sukutis. Spėjau, kad Šefas įsakys plaukti vidutiniu greičiu pirmyn, kai tik pagaus srovę. Taip ir buvo.

Mintimis bandžiau įsivaizduoti, kiek jau nuplaukėm. Kaip tik tada, kai man šmėkštelėjo mintis, kad galbūt išsisukom, kažkas man po kojomis dusliai dunkstelėjo. Aš sulaikiau kvėpavimą. Akimirką atrodė, kad laikas sustojo. Paskui visą laivo korpusą sudrebino milžiniška jėga. Mašinų triukšmą nustelbė siaubingas, ausį rėžiantis akmeniu brėžiamos skardos garsas. Ir aš, ir banditas parpuolėm ant žemės. Jis pirmas pašoko ant kojų ir metėsi prie kopėtelių, norėdamas patekti į denį.

Užsukau garo padavimo čiaupą ir patraukiau kilnojamą grindis, norėdama pašviesti į kilio števenį. Tačiau šviesos nė nereikėjo, kad suprastum, kas atsitiko. Nieko nėra jūrininkui baisiau, kaip išgirsti vidun po deniu kliokiantį vandenį. Apimta panikos puoliau karštligiškai naršyti po mašinų skyrių, ieškodama medgalių ir skudurų skylėi užkišti. Tačiau man reikėjo ir pagalbos. Turėjau atsivesti Šefą.

Denyje siautė suirutė. Susigaudę, kad į vidų veržiasi vanduo, Papa Monfortės vyrai rėkavo ir riejosi, kaip gel-

bėti dėžes iš skęstančio laivo. Vienas dar tebelaikė įrėmęs pistoletą Šefui į pašonę. Taip buvo saugiausia. Iš akių Šefas atrodė kaip pamišėlis.

– Kur prakiuro? – sušuko jis, vos išvydęs mane.

Aš bedžiau į dešiniąją laivo pusę, į vieną tašką prie pat garo katilo.

– Ar galima prie skylės priėti iš mašinų skyriaus?

Linktelėjau.

– Ką gi, tada mūsų laukia darbas.

Nekreipdamas dėmesio į banditą su pistoletu, Šefas apsigrėžė ir skubriai nužingsniavo prie kopėtelių, vedančių į mašinų skyrių.

– Stok, antraip šausiu! – subliuvo banditas.

Šefas beveik niekada nesikeikia, bet žodžių, kuriuos ištarė tą akimirką, pasisukęs per petį į banditą su pistoletu, net užrašyti nedrįstu.

Mudu su Šefu plėšėmės mėgindami užsandarinti skylę, tačiau nepavyko. Vos per ketvirtį valandos vanduo apsmė grindis ir nebeliko kaip priėti prie skylės korpuse. Šefas nubėgo ant denio išmatuoti gelmės. Jam rūpėjo, kiek „Hadsono karalienei“ reikės skęsti, kol atsitrenks į dugną. Aš neatsilikau nuo jo.

Papa Monfortė ir jo parankiniai buvo į vandenį nuleidę gelbėjimo valtį ir krovė į ją ginklus kiek tik tilpo.

Ginklus jie traukė iš dėžės triumfe!

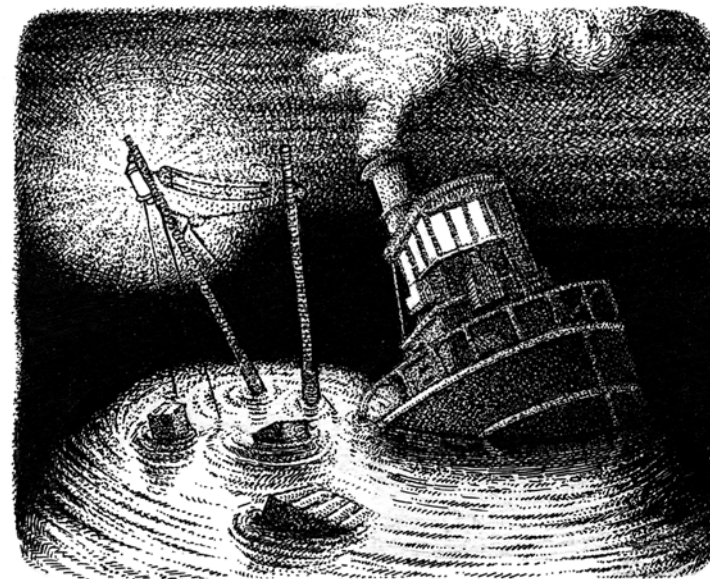
Vadinasi, į Lisaboną mums būtų reikėję gabenti ginklus – visai ne koklius!

Kaip tik tada, kai Šefas per planšyrą sviedė švininį svambalą, kažkas po mumis sugriaudėjo. Mašinų skyriaus langelis sprogo ir į vėsų nakties orą išsiveržė šnypščiantis garo šuoras. Tiek Šefas, tiek aš supratome, kas atsitiko. Šaltas upės vanduo pasiekė garo katilo vamzdį. Vanduo netruks įsiskverbti ir į iki baltumo įkaitusią katilinę. Tada tik ir lauk dar daugiau, dar stipresnių sprogimų.

Papa Monfortė ir jo parankiniai puolė į paniką ir kone stačia galva metėsi į gelbėjimo valtį. Paskutinis, stovėjęs triume ir padavinėjęs ginklus, turėjo šokti į vandenį, kad spėtų juos pasivyti.

Mudviem su Šefu taip pat teko apleisti laivą. Kitos išei- ties nebebuvo. Šefas dar pamėgino nusigauti į kajutę pa- siimti laivo kasos. Tačiau bergždžiai stengėsi. Laivo vidų pamažu užtvindė verdantys garai.

Aš nemoku plaukti. Šefas man per galvą užmovė vieną „Hadsono karalienės“ gelbėjimo ratą. Kitą užsimovė pats. Paskui mudu šokome į vandenį. Spėjome nusikapanoti nuo laivo apie trisdešimt metrų, kai už nugaros pasigirdo dar vienas duslus sprogimas. Pro „Hadsono karalienės“ kaminą pliūptelėjo garas, ir į naktinį dangų pakilo baltas debesis.

5 SKYRIUS Liūdnas vaizdas

Šlapi ir sušalę mudu sėdėjome po gluosniu ant kranto, tuo tarpu „Hadsono karalienės“ grimzdo į dugną. Liūdną vaizdą apšvietė laivo žibintai ir vairinės lempa. Šefas užsidengė rankomis veidą.

Aš tik džiaugiausi, kad abu likome gyvi.

Saulėtekyje tankus aušros ūkas užgulė upės slėnį. Kai miglos skraistės prasisklaidė, išvydome vandenyje savo laivą. Paviršiuje stirksėjo stiebas, pusė vairinės ir kaminas.

Naktis Lisabonos uoste. Apšviestas dujinių žibintų bėga žmogus. Tai Alfonsas Moro, ir jo gyvybei gresia pavojus. Bėglį gaubia paslaptis, kurią bet kokia kaina siekia išsaugoti galingos jėgos. Persekiotojas priartėja. Pasiveja. Vos po keleto akimirkų susirėmimas baigtas. Moro krinta nuo krantinės, ir jį praryja juodi Težo upės sūkūriai. Uosto skersgatviai prisipildo kuždesių, kad įvyko žmogžudystė. Pasklinda gandas, kad netoliese slapstosi pamišęs, kraujo ištroškęs padaras. Tai ~ žudiko beždžionė.

„Žudiko beždžionė“ ~ viena iš švedų rašytojo ir dailininko Jakobo Wegeliuso sukurtų serijos apie beždžionę Salę Džouns knygų. Beprotiško populiarumo Švedijoje sulaukęs nuotykinis detektyvas 2014 m. buvo įvertintas Augusto premija kaip geriausia Metų knyga vaikams, pelnė daugybę kitų literatūrinių apdovanojimų. 2020 m. už kūrybą autoriui įteikta prestižinė Astridos Lindgren premija.

Tai kvapą gniaužianti istorija apie tamsias paslaptis, baisius nusikaltimus ir netikėtą draugystę.

Göteborgs-Posten

www.auksozuvys.lt

9

786098

120738

Kūrybiška
Europa